

Către: Dl Igor MUNTEANU,
Președintele Comisiei Parlamentare Economie, Buget și Finanțe

Stimate Domnule Președinte,

Asociația Businessului European din Moldova (EBA Moldova) Vă adresează cele mai înalte considerațiuni și solicită respectuos examinarea demersului EBA Moldova privind necesitatea consolidării capacităților instituționale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor (în continuare ANSA) întru exercitarea deplină al funcțiilor și atribuțiilor sale.

Astfel, ținem să menționăm că ANSA este autoritatea responsabilă de implementarea politicii statului în domeniul de reglementare și control pentru siguranța alimentelor și în domeniul sanitar-veterinar, zootehnic, al protecției plantelor și carantinei fitosanitare, controlului semincer, calității produselor primare, produselor alimentare și a hranei pentru animale. Obiectivul general al ANSA este atingerea unui nivel înalt al siguranței alimentelor și al intereselor consumatorilor privind siguranța alimentelor prin diversitatea aprovizionării cu produse alimentare și accesarea la piețe de desfacere externe, în special la cele din UE.

Totodată, menționăm că obiectivele specifice ale ANSA care nu se implementează suficient sunt:

- Consolidarea capacității de evaluare a riscurilor, elaborarea și implementarea procedurilor bazate pe analiza riscului atât pentru piața internă, cât și pentru import/export;
- Elaborarea și implementarea sistemului informatic integrat „e-ANSA” și consolidarea sistemelor de gestionare a datelor și informațiilor;
- Acreditarea laboratoarelor, consolidarea capacității și dotării laboratoarelor;
- Consolidarea rolurilor și responsabilităților părților interesate de managementul controlului produselor alimentare;
- Obținerea dreptului de export al produselor de origine animală.

1. Consolidarea capacității de evaluare a riscurilor, elaborarea și implementarea procedurilor bazate pe analiza riscului atât pentru piața internă, cât și pentru import/export, în vederea asigurării valorificării efective a resurselor și gestionării riscurilor.

Evaluarea riscurilor este necesară pentru prezentarea opiniei independente, argumentate și a contribuțiilor la abordările normative și intervențiile bazate pe dovezi în domeniul siguranței alimentelor. Actuala structură și capacitate de evaluare a riscurilor ale ANSA sunt insuficiente și chiar dacă există anumite activități izolate în acest sens, ele nu sînt realizate de o manieră independentă și nu sînt structurate sistematic.

Implementarea de către ANSA a sistemului de management al calității conform cerințelor SM SR EN ISO/CEI 17020:2013 și acreditarea acesteia ca organism de inspecție de către un organism de acreditare recunoscut internațional este o sarcină pe care ANSA nu o poate depăși pe parcursul ultimilor 7 ani, fapt ce-i scade din credibilitatea sa atât pe plan național, cât și internațional ca și organism de inspecție.

✓ O abordare bazată pe analiza riscului în controlul produselor alimentare nu a fost încă implementată în Republica Moldova, așa cum prevede legislația europeană. De asemenea, nu a fost efectuată divizarea operatorilor din businessul alimentar conform nivelului de risc. Drept urmare, programele de supraveghere pentru siguranța produselor alimentare de origine animală și nonanimală denotă că frecvența controalelor oficiale efectuate în unitățile de producere, prelucrare, depozitare și comercializare cu amănuntul este destul de mare și nu corelează cu nivelul de risc pe care îl comportă aceste unități.

✓ Abordări depășite se folosesc și în domeniul supravegherii preparatelor farmaceutice de uz veterinar, astfel este necesară modernizarea sistemelor de înregistrare a respectivelor produse și fortificarea procesului de monitorizare a circulației lor.

✓ Inspecțiile importurilor de produse alimentare la frontieră nu au preluat încă abordarea în funcție de nivelul riscurilor. Acestea țin cont de riscurile ce derivă din categoriile de produse alimentare, însă nu abordează alți factori, cum ar fi controlul prefrontalier din țările exportatoare sau programele puse în aplicare de către importatori.

✓ ANSA ar emite diverse certificate, atât pentru uzul național, cât și pentru exporturi. Acestea continuă să se bazeze pe testarea produsului final, și nu pe implementarea de către operatorii din businessul alimentar a bunelor practici/HACCP.

✓ Elaborarea unui model bazat pe riscuri pentru comerțul stradal, inclusiv a procedurilor pentru combaterea acestuia și nimicirea produselor confiscate.

✓ Nu sînt clar definite supravegherea epidemiologică și corelarea cauzei cu sursa alimentară, în particular în aspect de coordonare între Agenția Națională pentru Sănătate Publică și ANSA. Mai mult decît atât, riscurile determinate prin supraveghere epidemiologică nu sînt suficient confirmate prin datele monitorizării.

✓ Programele de monitorizare a patogenilor, reziduurilor și a a contaminanților sînt aplicate doar la un număr limitat de produse alimentare, nu și pentru cele destinate consumului intern.

✓ Parte componentă a mecanismului de depistare precoce a toxiinfecțiilor alimentare sau a nerespectării siguranței alimentelor poate fi un sistem național de alertă în domeniul siguranței alimentelor, interconectat cu sistemul RASFF din UE. Deocamdată, un astfel de sistem la nivel național a fost instituit doar pe hîtie.

✓ Planificarea și luarea deciziilor privind gestionarea riscurilor, pe baza datelor disponibile în timp util și nu din copiile imprimate ale rapoartelor din teritoriu, care, deseori, sînt depășite sau prezentate cu întîrzieri. Inițierea analizei periodice a datelor din sistemul informațional, urmînd a fi folosite pentru identificarea dinamicii și creșterii performanței în timp.

2. Elaborarea și implementarea sistemului informațional integrat „e-ANSA” și consolidarea sistemelor de gestionare a datelor și informațiilor

Crearea unei infrastructuri informaționale și este crucial pentru realizarea unor fluxuri electronice interne de documente și a diferitor registre în vederea asigurării unui schimb sigur de date între instituții și țări, precum și a perfectării accelerate și transparente a actelor permissive pentru operatorii din businessul alimentar.

În prezent, în țară nu există niciun sistem informațional integrat în raport cu controlul și gestionarea siguranței alimentelor. ANSA nu dispune de un sistem informatic integrat ce ar aborda diversitatea aspectelor atîta timp cît datele de la subdiviziunile teritoriale parvin pe suport de hîrtie. Existența unor sisteme informaționale pentru utilizarea adecvată a volumului mare de metadate este crucială, mai ales în procesul decizional bazat pe riscuri. Implementarea soluțiilor informaționale în procesul de control al siguranței alimentelor reprezintă, de asemenea, un element de bază în abordarea aspectelor de guvernare în acest domeniu, diminuînd riscurile pentru periclitarea reputației ANSA.

Implementarea infrastructurii informaționale la nivel central pentru ANSA, subdiviziunile teritoriale, posturile de control la frontieră, laboratoare, precum și elaborarea procedurilor interne în conformitate cu fluxul automatizat/electronic al documentelor pentru toate domeniile de activitate ale ANSA, fluxul de documente pe suport de hîrtie va fi evitat atunci cînd documentul este disponibil în sistemul integrat „e-ANSA”, sunt principalele măsuri care urmează a fi demarate cît mai urgent de către ANSA.

Elaborarea sistemelor informaționale și operaționalizarea acestora pentru domeniile de competență ale ANSA, începînd cu evaluarea necesităților de date. Datele vor include înregistrările și scorurile operatorilor din businessul alimentar, informațiile privind refuzurile, retragerile și rezultatele monitorizării (programele de monitorizare a reziduurilor, agenților patogeni și contaminanților), datele de supraveghere a toxiinfecțiilor alimentare, datele privind testările, necorespunderea importurilor sau datele din sistemului rapid de alertă pentru alimente și furaje la nivel național sau UE (RASFF/INFOSAN etc.). Sistemul informațional trebuie să fie conectat la toate autoritățile publice centrale în conformitate cu prevederile art.19¹ alin.(2) din Legea nr.113 din 18 mai 2012 cu privire la stabilirea principiilor și a cerințelor generale ale legislației privind siguranța alimentelor.

Crearea legăturilor dintre sistemul TRACES, RASFF (din UE) și INFOSAN, cu sistemul informațional național care va fi elaboard.

În prezent, datele, așa cum sînt definite în activitățile de evaluare și gestionare a riscurilor, sînt prezentate pe suport de hîrtie și nu sînt folosite eficient în procesul decizional. Este important ca sistemul să capteze aceste date, ceea ce va permite folosirea informației în timp util, pentru decizii bazate pe dovezi și riscuri și pentru procesul de planificare.

3. Accreditarea laboratoarelor, consolidarea capacității și dotării laboratoarelor în vederea sporirii capacității analitice a acestora (abordarea tuturor aspectelor, cum ar fi echipamentul, metodologia, forța de muncă,

EBA – European Business Association

30, Vlaicu Pârcălab Str. - MD 2012 Chișinău - Republic of Moldova

Phone: +373-22-907025 - Email: info@eba.md- www.eba.md

disponibilitatea resurselor); îmbunătățirea credibilității prin implementarea sistemelor de management al calității și acreditarea laboratoarelor (SM SR EN ISO/CEI 17025:2006), de rînd cu implementarea sistemelor informaționale prin LIMS și altele. Laboratoarele vor fi supuse acreditării SM ISO/IEC17025:2017 pentru toți parametrii relevanți, în special pentru exporturile spre UE.

4. Consolidarea rolurilor și responsabilităților părților interesate de managementul controlului produselor alimentare

- Nivelul de înțelegere de către operatorii din businessul alimentar a riscurilor asociate siguranței alimentelor nu este unul foarte înalt, în special printre operatorii mici și mijlocii. De asemenea, operatorii din businessul alimentar, întreprinderile mici și mijlocii nu cunosc procedurile și cerințele pe care trebuie să le îndeplinească.
- În conformitate cu prevederile cerințelor generale de igienă a produselor alimentare, aprobate prin Legea nr. 296/2017, ANSA în colaborare cu asociațiile de profil elaborează ghiduri naționale de bune practici, care urmează a fi implementate de operatorii din businessul alimentar.
- Gradul de conștientizare a consumatorilor și a publicului larg privind siguranța alimentelor nu este unul prea mare, iar o abordare axată pe sensibilizarea publicului în domeniul siguranței alimentelor, de facto, nu există.
- În prezent, nu există niciun sistem centralizat de colectare a subproduselor de origine animală nedestinate consumului uman și de nimicire a acestora. În timp ce întreprinderile mai mari pot gestiona de sine stătător aceste subproduse, cele mici și mijlocii necesită sprijin din partea Guvernului.

5. Obținerea dreptului de export al produselor de origine animală.

În vederea implementării AA/DCFTA, Republica Moldova este în continuare restantă la capitolul exportului produselor de origine animală pe piața Uniunii Europene, ori Planul Național de Acțiuni pentru exportul produselor respective expiră în anul 2019, fără a fi înregistrate rezultate semnificative pe această cale. Rolul ANSA în acest sens este determinant.

În pofida faptului că există cererea din partea sectorului privat de a exporta produsele de origine animală pe piața UE cât și pe alte pieți, cât și implementarea de către aceștia a sistemului de management al siguranței alimentelor bazat pe cerințele standardului ISO 22000:2005, fiind certificați de către Certificatorul European CERTIND, companiile din Moldova nu sunt listate de DG TRADE în vederea efectuării exportului. Mai mult ca atât menționăm despre deschiderea sectorului pãrivat în implimentarea și ajustarea tuturor reglementărilor sanitare, a cerințelor de protecție a mediului și a consumatorului impuse de DCFTA, fiind la fel dispuși de a accepta orice inspectare din parte autorităților UE, în vederea stabilirii gradului de corespundere la cerințele UE cu privire la siguranța alimentelor.

Întru valorificarea tuturor oportunităților oferite de Acordul de Asociere RM-UE și crearea valorii adăugate suplimentare prin lansarea companiilor autohtone pe piețele noi, în special UE, considerăm necesară lansarea primelor discuții /proceduri/chestionare, etc. din partea ANSA pentru o avansare mai rapidă a Republicii Moldova în obținerea dreptului de export al produselor de origine animală, ceea ce drept urmare va genera în primul rând venituri la bugetul de stat.

Cu deosebită considerație,

Mariana RUFA,
Director Executiv
Asociația Businessului European

